

Til
Erhvervsminister Simon Kollerup

cc. Udvalget for Småøer
Udvalget for Landdistrikter og Øer.

Den 2. december 2019

Kære Simon Kollerup

Allerførst tak for sidst. Vi er glade for, at du tog dig tid til at mødes med os. Vi vil også gerne kvittere for meddelelsen om tilførsel af 30 mio. kr. til LAG-ordningen i 2020. For LAG Småøer betyder det, at der vil være omkring 1 mio. kr. ekstra til at støtte bæredygtige projekter på småøerne, hvilket vil have stor betydning for øernes udvikling.

LAG Småøernes indsats virker.

Som du ved, har småøerne siden 2000 haft en egen LAG, som har haft et særligt fokus på de vilkår og muligheder, vores virksomheder og små ø-samfund har. Det har været en succes, der har medvirket til både jobskabelse og vækst (se bilag: Småøerne: LAG og FLAG (2014 – 2019) – en status).

Oxford Research Institute m.fl. har for Erhvervsstyrelsen gennemført en stor evaluering af LAG-ordningen 2014-2018, der viser nogle meget positive effekter af LAG-arbejdet (*Evaluering af LAG/LEADER-ordningen 2014-2018*, Oxford Research og SDU, 2019).

Evalueringen fremhæver LAG Småøernes indsats på flere områder, bl.a. ifht. begrebet 'dødvægt', der er udtryk for, i hvor høj grad projekterne ville være gennemført uden tilskuddet. Her har LAG Småøerne den laveste dødsvægtprocent blandt LAG'erne. Derudover fremhæver evalueringsrapporten LAG Småøernes udviklingsindsats: "LAG Småøerne er en af de LAG'er som selv har igangsat udviklingsprojekter, hvilket er baseret på behov identificeret i foregående programperiode for styrket samarbejde mellem de 27 småøer. LAG bestyrelsen har valgt at prioritere to større samarbejdsprojekter for at fremme bosætning og destinationsudvikling på småøerne. Ovenstående eksempel illustrerer det strategiske samarbejde med andre aktører for at fremme en helhedsorienteret destinationsudviklingsindsats, der går på tværs af landet. Den konkrete LAG-bevilling (fra 2015) danner grundlag for yderligere investering og samarbejde om indsatsen." (citater slut).

Små-ø-LAG i den kommende programperiode.

Flere småøer nyder i disse år godt af det almene opsving i samfundet, ligesom færgetakstnedsættelser for gods og passagerer mm. også har haft en positiv effekt. Knap halvdelen af vores medlemsøer oplever et stigende befolkningstal eller kan opretholde status quo. Omvendt betyder det dog også, at over halvdelen af vores småøer fortsat har problemer med at fastholde befolkningstallet.

Der er fortsat store udfordringer for de små øer:

- **Tilgængelighed og logistik**

26 af de 27 småøer er forbundet til fastlandet via færgeforbindelse. Undtagelsen er Mandø i Vadehavet, hvor forbindelsen er en såkaldt låningsvej, der er farbar ved lavvande.

Der er stor forskel på sejltiden til øerne og ofte som følge deraf også stor forskel på, hvor mange gange færgen sejler: Fra Anholts 3 timer, hvor færgen ikke sejler hver dag uden for højsæsonen til Venøs 2½ minut med sejlad næsten døgnnet rundt, året rundt.

Tilgængelighed kan derfor ikke opgøres i sejltid alene, også faktorer som antal afgang og logistikken på det nærmeste opland spiller en rolle.

Derfor er mange af de små øer fortsat udfordret på tilgængelighed i forhold til arbejdspladser og uddannelse, ligesom øernes erhvervsliv på flere områder fortsat er logistisk udfordret i forhold til at drive erhverv på en småø.

- **Demografien**

Trods et stigende befolkningstal på nogle øer, er småøerne fortsat udfordret på at fastholde befolkningstallet.

Derudover er småøerne udfordret på den aldersmæssige sammensætning. Aldersgennemsnittet er markant højere på langt de fleste småøer end i resten af samfundet.

Hvad angår andelen af mænd og kvinder, så er tendensen den samme på de små øer, som i landdistrikter generelt – der er flere mænd end kvinder.

- **Erhvervsstrukturer**

På øer med under ½ times sejlads er mange af de erhvervsaktive øboere pendlere. Øboere, der arbejder på øen, har ofte et arbejdsliv, der er sammensat af flere deltidsjob. Typiske jobs på øerne er indenfor turisme, handel, håndværk og offentlige stillinger. Landbrug spiller også en rolle, både som heltids- og deltidsbrug. Mange seniorer vælger ofte at have eller skabe en deltidsbeskæftigelse, fremfor blot at nyde pensionisttilværelsen

At etablere sig med en ny virksomhed på småøerne er på flere områder vanskeligt, om end nogle forsøger sig med nytænkning indenfor fødevarerproduktion og turisme.

- **Natur og miljømæssige forhold.**

Småøerne har en rig og varieret natur, og næsten alle småøerne er udpeget som Natura 2000-områder. De internationale beskyttelsesområder kompineret med strandbeskyttelseszonen betyder, at det ofte er forbundet med en lang række udfordringer at lave udvikling på den enkelte ø.

Småøerne er på trods af den generelle positive udvikling i samfundet fortsat under pres på grund af den stigende urbanisering og øgede centralisering.

Det vil derfor gøre en afgørende forskel, at vi igen i den kommende programperiode har en LAG Småøerne - med en særlig stor økonomisk ramme med f.eks. 3.3 mio. kr. pr. år fra Landdistriktsprogrammet - og 1.5 mio. kr. fra Fiskeriudviklingsprogrammet.

Vi håber, at du vil arbejde for, at småøerne igen kommer med i områdeudpegningen med deres egen LAG og med gode økonomiske vilkår, der matcher vores særlige vilkår og behov.

Venlig hilsen

Dorthe Winther
Formand
Sammenslutningen af Danske Småøer